Gelijk een dief in de nacht...

✱ ✱ Zonder ook maar in het minst iets te willen ✱ afdoen aan de waarde van het Boek der Boeken, de Bijbel, voor het doel waarvoor het al vele eeuwen heeft mogen dienen, mag wel worden vermeld dat het ook zeer veel lering biedt ten gerieve van andere sectoren. Zo is het zeker niet ongebruikelijk bij het illustreren van de grondbeginselen der oorlogvoering te putten uit de krijgsgeschiedenis zoals die wordt verhaald in het Oude Testament. Al heeft een dergelijke didactische aanpak dan ook niet altijd de instemming van organisaties als het Interkerkelijk Vredesberaad, toch is het verleidelijk Gideon aan te halen als bijvoorbeeld de nachtaanval wordt onderwezen en de nadruk wordt gelegd op essentiële zaken als verrassing, coördinatie, moreel en dergelijke.

Het is daarom niet toevallig dat onze taal een groot aantal uitdrukkingen, zegswijzen en spreekwoorden kent die op energerlei wijze aan de Bijbel zijn ontleend. Vele daarvan herhalen de lessen die ook reeds aan vroegere generaties werden voorgehouden en die nog niets van hun gelding hebben ingeboet, al is misschien het oorspronkelijke verhaal niet eens bekend aan degene die daarnaar impliciet toch verwijst.

In een van die zegswijzen nu wordt de absolute verrassing, het totaal onverwachte gebeuren, gekenschetst met de omschrijving „gelijk een dief in den nacht . . .” (voor wie dat zou willen verifiëren: 1 Thess. 5:2, of 2 Petr. 3:10). Ook op een andere plaats (Matth. 24:43) wordt duidelijk gemaakt dat het een ernstig nadeel inhoudt, niet te weten op welk moment men zal worden geconfronteerd met de activiteiten van degene die het *initiatief* neemt op het ogenblik dat hem de beste kansen biedt; die passage luidt:

. . . zo de heer des huizes geweten had, in welke nachtwake de dief komen zou, hij zou gewaakt hebben en zou zijn huis niet hebben laten doorgraven.

Het zou niet onlogisch zijn te verwachten dat nu het vervolg van dit editoriaal zou worden gewijd aan het welhaast klassiek geworden voorbeeld van de *strategische overval*, te weten de onverhoedse aanval op de Amerikaanse vloot in de Pacific, in haar basis Pearl Harbor. Immers, die overval werd uitgevoerd op 7 december 1941 en een terugblik in dit decembernummer van de Militaire Spectator zou stellig zin kunnen hebben. Volstaan wordt hier echter met de lezer daaraan te herinneren, en de verbinding te leggen met de zojuist geciteerde verzuchting „zo de heer des huizes gewéten had . . . hij zou gewáákt hebben!”.

Het is achteraf, in een analyse a posteriori, gewoonlijk niet al te moeilijk vast te stellen welke fout of welke onachtzaamheid doorslaggevend is geweest voor het bepalen van de rampzalige uitkomst. Ook zonder grondig te analyseren wil menigeen soms ook wel oordelen dat de verliezer fout heeft gehandeld al ware het slechts omdat hij zo onverstandig is geweest zich te láten verrassen. Voor dat odium zijn de verantwoordelijke militairen dan ook met recht en reden beducht: zo lang zij níét wéten, geven zij de voorkeur eraan voorzichtigheidshalve dan toch maar te blijven wáken. Het is diezelfde opvatting die tot uitdrukking komt in SHAPE's wapenspreuk „Vigilia Pretium Libertatis” — waakzaamheid, prijs van de vrijheid — en die gestalte kreeg in het NAVO-concept van de *parate* eenheden.

Om in de trant van de eerder aangehaalde bijbelpassage te blijven spreken, zou het uiteraard gewenst zijn dat metterdaad werd gewaakt op de plaats waar in voorkomende gevallen de dreiging van het doorgraven van het huis door de dief in de nacht het grootst moet worden geacht. In hedendaagse bewoordingen vertaald betekent dat niets anders dan dat de parate eenheden zo ver mogelijk naar voren geschoven zouden moeten staan (zoals o.m. besproken in het editoriaal van vorig jaar december; *Mil. Spect.* **145**(1976)(12) 525). Het ernstige nadeel voor met name de Nederlandse troepen is wel dat er een onwerkelijk zware wissel wordt getrokken op de bereidheid van de politieke leiding tijdig alle noodzakelijke beslissingen te nemen en de vereiste maatregelen

te gelasten die moeten verzekeren dat de *prijs van de vrijheid* door ons ook metterdaad in *waakzaamheid* kan worden betaald, en níét aan anderen overgelaten terwijl wij gezapig blijven *doorslapen*. Dat laatste schijnt evenwel toch een *recht* te zijn dat onder geen beding mag worden aangetast. Neen, dat zelfs behoort te worden uitgebreid. Immers, in het midden van de vorige maand werd de regeling van kracht die het de Nederlandse militair vergunt te slapen waar hij dat verkiest. De zware wissel, waarvan hierboven werd gesproken, kon klaarblijkelijk nog wel aanzienlijk méér worden verzwaard. Dat wekt echter wel verbazing onder de insiders, die maar al te goed weten dat de *dreiging* allerminst is verminderd, integendeel, de mogelijkheden voor een eventueel doorgraven van het huis zijn ontegenzeglijk sterk opgevoerd. De vraag lijkt dan ook gewettigd, of de „heer des huizes" misschien zeker weet dat de dief níét zal komen? Of dat het waken door ánderen zal worden verzorgd?

De Nederlandse schooljeugd wordt geleerd dat de Hondsbosse Zeewering gedurende meer dan een eeuw in haar huidige vorm heeft gefunctioneerd en het dreigende buitenwater heeft gekeerd, hoewel het dijkenstelsel voor tweederde wordt betiteld als *Slaper* en *Droomer*. De betrouwbaarheid van dat systeem ter beveiliging van het daarachter liggende land is evenwel hieraan te danken dat zich *in voorste lijn de Waker* bevindt! De schoolkinderen begrijpen daaruit dat men zijn veiligheid niet slapende moet laten verloren gaan; de Bijbelse geschiedenis waarschuwt tegen het gevaar van malafide figuren die bij verrassing toeslaan; de militaire geschiedenis boekstaafde vele voorbeelden van nederlagen, geleden door wie niet tijdig paraat was; de zinspreuk ten slotte van het bondgenootschappelijke hoofdkwartier dat ook rekent op de Nederlandse bijdrage, onderstreept dat vrijheid slechts kan worden behouden door waakzaam te zijn.

Summa summarum: men behoeft niet van confessionelen huize te zijn om beducht te zijn voor initiatieven welke de potentiële tegenstander zouden helpen aan de voordelige positie van „de dief in de nacht". Het komt echter de geloofwaardigheid van onze defensie-inspanning bepaald niet ten goede indien de verantwoordelijke autoriteiten voorbijgaan aan het feit dat de krijgsmacht er moet zijn met het oog op de mogelijkheid van *oorlog*, en bijgevolg hun beslissingen nemen als ware het ongestoord voortduren van de *vrede* een onwankelbare zekerheid. Voor het waarborgen van dat laatste is paraatheid en dus waakzaamheid een conditio sine qua non. Immers, slapen baat in het geheel niet tegen wie komt „gelijk een dief in den nacht"!

